

ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ЗМІШАНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ НА ПРИКЛАДІ ЗАРУБІЖНОГО ДОСВІДУ

Викладач Кормільцина С. Ю.,
викладач Яковенко Т. М.

Україна, Чернігів,
Чернігівський національний технологічний університет

Abstract. *The present article deals with the implementation of the blended form of learning on the basis of the Internet technology and foreign experience techniques. The advantages of using blended form for teaching and learning are analyzed. The notion “blended learning” is determined. The role and place of information technologies in the process of teaching and learning are outlined. The components of blended learning are analyzed.*

Keywords: *blended learning, distance learning, information technologies, Internet technology, foreign experience techniques.*

Реформування вищої освіти України призвело до використання нових технологій навчання у вищих навчальних закладах, у тому числі технології змішаного навчання (Blended Learning), яку активно використовують більшість західних університетів. Основна мета реалізації “Blended Learning” полягає в об’єднанні переваг традиційного та дистанційного навчання. Актуальним є використання змішаних технологій навчання і у сучасному українському освітньому просторі.

Теоретичними питаннями інформатизації освіти і застосування інформаційних технологій займалися науковці Р. Гуревич, М. Жалдак, В. Монахов, Б. Гершунський,

П. Стефаненко, Г. Козлакова; проблемами теорії та практики дистанційного навчання – А. Аханян, С. Нестеренко, В. Кухаренко, В. Лазарев, А. Андрєєв; принципи дистанційної освіти та навчання стали предметом дослідження у працях М. Бухаріної, Ю. Дьоміна та інших, а розгляду психолого – педагогічних засад дистанційного навчання у системі неперервної освіти присвячено праці Р. Макарова, Н. Ничкало, О. Коваленко, С. Сисоевої.

Метою даного дослідження є розгляд особливостей застосування змішаної форми навчання та аналіз її компонентів на прикладі зарубіжного досвіду.

У зарубіжній педагогічній літературі наявні декілька дефініцій поняття “Blended Learning”. Р. Краус-Хофман розуміє під ним дидактично доцільне поєднання традиційних очних та нових форм електронного навчання. Б. Люкінг та Д. Кранц зазначають, що під “Blended Learning” слід розуміти орієнтовану на скорочення витрат (часу та коштів) оптимальну комбінацію та виважене пропорційне співвідношення традиційного, електронного навчання та самостійної роботи [1;14].

Змішане навчання складається із трьох етапів: дистанційне вивчення теоретичного матеріалу, освоєння практичних аспектів у формі денних занять, остання фаза – здача іспиту або виконання випускної роботи. Змішана модель навчання – це модель використання розподілених інформаційно – освітніх ресурсів в стаціонарному навчанні із застосуванням елементів асинхронного і синхронного дистанційного навчання. Практикується як елемент стаціонарного навчання при проведенні аудиторних занять і в самостійній роботі студентів. Тобто змішане навчання успадковує переваги дистанційного навчання й виключає його недоліки.

У сформованій системі вищої освіти, в якій, з одного боку, здійснюється перехід до сучасних освітніх моделей і технологій, а з іншого – зберігається консервативний підхід до визначення змісту навчання, виникає необхідність аналізу існуючих моделей навчання, їх особливостей і недоліків для порівняння і вибору, а також пошуку найбільш оптимальних з них.

Традиційно в зарубіжній практиці виділяють шість моделей змішаного навчання [5;58].

1. Модель “Face – to – Face Driver”, при реалізації якої основна частина навчальної програми вивчається в аудиторії при безпосередній взаємодії з викладачем, а електронне навчання використовується як доповнення до основної програми (найчастіше робота з електронними ресурсами організовується протягом навчального заняття).

2. У моделі “Rotation” навчальний час розподілено між індивідуальним електронним навчанням і навчанням в аудиторії разом з викладачем, який може також здійснювати дистанційну підтримку при електронному навчанні.

3. У моделі “Flex” велика частина навчальної програми освоюється в умовах електронного навчання, а викладач супроводжує студентів дистанційно для відпрацювання складних питань, організовує очні консультації з нечисленними групами або індивідуально.

4. При реалізації моделі “Online Lab” навчальна програма освоюється в умовах електронного навчання, яке організоване в аудиторіях, оснащених комп’ютерною технікою, і супроводжується викладачем (у поєднанні з навчанням у традиційній формі).

5. У рамках моделі “Self - blend” студенти самостійно обирають додаткові до основної освіти курси, що проводяться різними освітніми установами.

6. Модель “Online Driver” передбачає освоєння більшої частини навчальної програми за допомогою електронних ресурсів інформаційно – освітнього середовища; очні зустрічі з викладачем носять періодичний характер (обов’язковими є консультації, співбесіди, іспити).

Як бачимо, підставою для виділення представлених моделей змішаної форми навчання є варіант співвідношення традиційної форми навчання з електронною і ступінь самостійності студентів при освоєнні навчального матеріалу та виборі розділів курсу для самостійного вивчення.

При змішаному навчанні очних занять в аудиторії стає менше – частина занять переноситься в режим он-лайн. Більше того, частину матеріалу студенти вивчають самостійно. Он-лайн заняття можуть проходити у формі, чаті або у віртуальній аудиторії. Так само можливе спілкування з викладачем та іншими студентами по електронній пошті. Он-лайн заняття можуть проходити за схемою питання – відповідь або викладач може давати теми для обговорення, може пропонувати студентам вибирати тему. Для он-лайн занять необхідно самостійне освоєння певного матеріалу або виконання завдань. Завдання пересилаються викладачеві або через систему обміну файлами або електронною поштою. Терміни виконання

завдань у змішаному навчанні фіксовані – у графіку стоїть точна дата виконання і тільки до цього часу можна переслати завдання. Система не приймає прострочені завдання.

Підручники та методичні посібники представлені як у друкованому, так і в електронному вигляді. Для оформлення матеріалів курсу використовуються різні мультимедійні програми, завдяки чому курс стає більш привабливим для студентів.

Тестування проводиться як в режимі он-лайн, так і в аудиторії в присутності викладача. Оцінка успішності студента проводиться як в режимі он-лайн, так і в аудиторії. Підсумкова оцінка знань проводиться лише в очній формі.[4;17].

Для успішної організації змішаного навчання, потрібно передбачити та не допустити наступні недоліки:

- 1) неефективне управління часом;
- 2) відсутність самодисципліни;
- 3) технічні проблеми;
- 4) проблеми співробітництва;
- 5) низька якість навчального матеріалу.

Отже, змішане навчання дає більше можливостей для навчання. При цьому, викладачу необхідно правильно організувати навчальний матеріал при створенні курсу, врахувати який матеріал необхідно пояснити і пропрацювати на занятті в аудиторії, який матеріал і виконання яких завдань вимагає у різних студентів різного часу для формування навички і, відповідно, може бути перенесений на дистанційне навчання, і який матеріал буде доцільно винести на самостійну роботу, потрібна чітка організація навчального процесу. Сюди можна включити такі моменти, як розподіл видів діяльності на занятті в аудиторії і дистанційно, рішення дидактичних завдань з урахуванням індивідуальних особливостей студентів, вибір методів навчання на очних і дистанційних заняттях, а також здійснення контролю і самоконтролю студентів. Важливим чинником є формування стійкої мотивації до навчально – пізнавальної діяльності, яка повинна підтримуватися протягом всього процесу навчання. Викладач повинен стимулювати самоконтроль, заохочувати і розвивати різні способи продуктивної співпраці зі студентами.

Зробивши аналіз особливостей застосування змішаної форми навчання, можна зробити висновок, що велика перевага її в тому, що дозволяє враховувати індивідуальний стиль навчання: рівень, тип пізнавальних здібностей, швидкість засвоєння матеріалу, забезпечує залучення студентів до навчальної діяльності, підвищує успішність. Недоліком змішаного навчання є хибна думка, що користування Інтернет – технологіями скасовує потребу в очній освіті. Користуючись можливостями Інтернет – ресурсів, студенти вважають, що все вже засвоїли, і подальше оволодіння знаннями в університеті очно їм не потрібне.

Звичайно, впровадження змішаної форми навчання потребує чималих зусиль. Це й необхідність внесення змін у нормативну базу, і інвестиції в розробку необхідного навчального контенту й перепідготовка кадрів. Фактично, розвиток змішаної форми навчання може стати одним із ключових напрямків модернізації освіти у вищій школі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Blended Learning 101: Handbook. – Aspire Public School, 2013. - 59p.
2. Charity Eyre. Basic Ingredients for Blended Learning Success: Overcoming common challenges in any blended learning implementation [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.edsurge.com/n/2013-09-17>.
3. Clayton Christensen Institute for Disruptive Innovation. Blended Learning [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.Christenseninstitute.org/key-concepts/blended-learning> – 2.
4. Кун К. E-Learning – Электронное обучение//Информатика и обозрение: - 2006. - №10.- С.16 -18.
5. Никитина М.С. Модель смешанного обучения в системе высшего образования URL: <http://www.rae.ru/forum> 2012/10/3052.